

Х.М. Прутула

До питання про роль і місце сільських територій в сучасній економічній політиці держави

Проаналізовано нормативно-правові документи та сучасні дослідження вчених з метою конкретизації поняття сільських територій, визначення їх складових та функцій. Наведено європейський досвід управління розвитком сільських територій. Розкрито основні проблеми розвитку сільських територій та запропоновано напрями їх вирішення. Наголошено на необхідності виділення сільських територій як важливого об'єкта сучасної економічної політики.

Ключові слова: сільські території, сільське господарство, сталий розвиток.

Економічне зростання України тривало протягом 2000-2008 рр. Проте воно базувалося, насамперед, на використанні незадіяних старих виробничих потужностей та сприятливій зовнішній кон'юнктурі. Політика збереження старої структури економіки, експортносировинної орієнтації, високої енергозатратності і енергозалежності, відсутність давноочікуваних структурних, економічних та ін. реформ не створили необхідної платформи для формування основних базисів ринкової економіки. Саме в такому стані національна економіка зазнала впливу світової економічної кризи, що вилилося у 15% падіння ВВП у 2009 р. Найбільших втрат зазнав банківський сектор, що спровокувало тимчасове припинення кредитування і замороження депозитів. Така ситуація разом із зміною валютної політики країни, масовими звільненнями та загальним зниженням доходів населення суттєво погіршила матеріальне становище міського і особливо сільського населення. Частка населення із середньодушовими загальними доходами у місяць нижче прожиткового мінімуму у 2009 р. склала 16%. Серед мешканців міст ця група становила 13% населення, серед сільського населення – 22% [2]. Для 55% сільського населення ведення сільського господарства на присадибних ділянках стало основним джерелом доходу. Частка доходів від особистого підсобного господарства та від самозаготівель склала 22% сукупних ресурсів сільських домогосподарств [3]. Скорочення у січні–вересні 2009 р. порівняно з аналогічним періодом 2008 р. реальних наявних доходів населення вплинуло на зміни у структурі сукупних витрат. Збільшилася частка витрат домогосподарств, яку вони спрямовували на харчування: при цьому сільські домогосподарства спрямовували на цю статтю витрат більшу частину сукупних витрат, ніж міські (відповідно, 57% проти 50%) [2]. У країнах Європи питома вага витрат на харчування у загальних витратах домогосподарств коливається в межах 20–25% [4].

Незважаючи на одну з небагатьох галузей економіки, яка продемонструвала 0,2% зростання у 2009 р., ситуація в сільському господарстві є незадовільною. Середньорічна заробітна плата тут є найнижчою серед галузей економіки. Незавершеність земельної реформи, відсутність кадастру землі, незадовільний фінансовий стан підприємств, відсутність повноцінної державної підтримки тощо зумовлює скорочення обсягів виробництва і ставить під загрозу продовольчу безпеку країни: результатом є цьогорічний дефіцит цукру, нарощування обсягів імпорту молочної продукції з Білорусі, картоплі з Єгипту тощо. Це при тому, що Україна володіє унікальними чорноземами і є найбільш розораною країною в Європі: на людину припадає 0,89 сільськогосподарських угідь і 0,69 орних земель (у країнах Європи ці показники становлять, відповідно, 0,37 і 0,21) [5].

Вирішення проблем бідності та безробіття сільських мешканців, розвитку сільського господарства та несільськогосподарських видів діяльності, збереження і відновлення природних екосистем можливе лише за комплексного підходу і лежить у площині розвитку сільських територій, що вимагає виділення їх як важливого об'єкта сучасної економічної політики держави.

На сьогодні не існує чіткого визначення поняття сільських територій, їх місця і ролі в економічній політиці, хоча воно зустрічається у нормативно-правових документах, присвяченим регулюванню проблем розвитку села, регіонів, функціонування аграрного сектора тощо. Огляд законодавчого поля регулювання відносин на селі засвідчив паралельне використання термінів села, сільського розвитку, сільської місцевості, сільських районів та сільських територій до регулювання тих чи інших відносин, що потребує конкретизації і чіткості у визначеннях. Серед відомих науковців-аграріїв питаннями розвитку сільських територій займаються П.Т. Саблук, Ю.Е. Губені, І.В. Прокопа, Л.О. Шепотько, В.В. Юрчишин, А.М. Третяк, К.І. Якуба та ін.

Єдиним документом, де дано визначення сільської території, є проект Закону України *«Про планування територіальної інфраструктури сільської місцевості»* (від 07.04.2005 р.). В ньому зазначено, що сільська територія – це територія, на якій частка сільського населення у його загальній чисельності перевищує 15–50%. При цьому сільська територія поділяється на: чітко виражену сільську місцевість – частка сільського населення у його загальній чисельності перевищує 50%; сільську місцевість – частка сільського населення складає 15–50% чисельності усіх жителів.

Цього року уряд затвердив *«Концепцію загальнодержавної програми сталого розвитку сільських територій до 2020 р.»* (від 3 лютого 2010 р., №121-р). Попри декларативний характер, позитивним є те, що вона засвідчила підвищену увагу держави до проблем розвитку сільських територій. В ній немає чіткого визначення сільських територій та специфіки сталого розвитку. За змістом поставлених у ній проблем можна визначити, які структурні елементи є складовими цього поняття. Це і сільське господарство та її переробка, соціальна сфера (демографія, безробіття, мотивація до праці, трудова міграція, бідність, соціальна інфраструктура), екологія.

У Законі України *«Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві»* (від 17 жовтня 1990 р. №400-XII) існує чітко виражена прив'язка проблем розвитку села до агропромислового комплексу.

У *«Державній цільовій програмі розвитку українського села на період до 2015 р.»* (від 15 вересня 2007 р., №1158) до питань розвитку сільських територій відносять соціальний розвиток сільських територій, інженерну інфраструктуру, ефективне використання земельних, водних, лісових та інших природних ресурсів, підприємства агропромислового комплексу, землеустрій сільських територій, екологічну безпеку сільських територій, питання депресивності.

У Законі України *«Про стимулювання розвитку регіонів»* (від 8 вересня 2005 р., №2850-IV) дано визначення сільського району як району, в якому частка зайнятих у сільському господарстві перевищує частку зайнятих у промисловості. Визначено ознаки депресивності регіону, промислового району, сільського району та міст обласного значення. Депресивним може бути визнано сільський район, в якому протягом останніх трьох років щільність сільського населення, коефіцієнт природного приросту населення, рівень середньомісячної заробітної плати та обсяг реалізованої сільськогосподарської продукції (робіт, послуг) на

одну особу є значно нижчими, а частка зайнятих у сільському господарстві є значно вищою за відповідні середні показники розвитку територій цієї групи.

Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 р.» (від 18 жовтня 2005 р., №2982-IV) декларує комплексний розвиток сільських територій та розв'язання соціальних проблем на селі як одну зі стратегічних цілей державної аграрної політики. Основними складовими такого розвитку є: розвиток соціальної інфраструктури; регулювання демографічних процесів, стимулювання розвитку депресивних територій; вирівнювання умов життєдіяльності міського і сільського населення; збільшення зайнятості тощо.

Загалом, переважна більшість нормативно-правових документів, присвячених досліджуваній проблематиці, використовує територіальний та галузевий підхід до дослідження розвитку сільських територій. В них, насамперед, зазначається або територіальна прив'язка за рядом показників, або галузева, згідно з якою проблеми розвитку сільських територій нерозривно пов'язані з розвитком агропромислового комплексу.

Набагато глибше і ширше цю проблематику дослідили провідні вітчизняні вчені, насамперед аграрії. Зокрема, П.Т. Саблук наголошує на необхідності розглядати сільську територію як складну багатофункціональну природну, соціально-економічну й виробничо-господарську систему з властивими їй кількісними, структурними, природними та іншими характеристиками. Причому село є одним із важливих елементів системоутворення сільських територій і його розвиток неможливий без становлення високотехнологічного й прибуткового аграрного сектора, формування нової організаційної структури сільського господарства та його ринкової інфраструктури [6].

І.В. Прокопа зазначає, що кінцевою метою розвитку галузі сільського господарства є забезпечення продовольчої безпеки й підвищення ефективності виробництва. Головною метою розвитку сільської місцевості є покращення умов життєдіяльності людей, які тут проживають. Що стосується розвитку сільських територій, то його основними завданнями є істотне збільшення доходів сільського населення, поліпшення соціальної інфраструктури села, підвищення уваги до розвитку найвразливіших (проблемних) поселень і територій, вдосконалення системи державного регулювання соціального розвитку села. В даному підході сільські території несуть, насамперед, соціальне навантаження [7].

Галузевий підхід до визначення сільської території пропонується в роботі [8], в якій сільська територія розглядається як сформована в історично визначених межах система сукупність, що поєднує в собі організаційно-територіальну (село, район) і територіально-функціональну приналежність (виробництво, переробка та реалізація сільськогосподарської продукції).

На тісній прив'язці сільських територій до їх сільськогосподарської спеціалізації наголошує В.В. Юрчишин. На його думку, сільські території є однією з великої кількості складових сільськогосподарського виробництва. Кінцевий результат функціонування агропродовольчого сектора економіки безпосередньо залежить від того, як спрацює у цьому відношенні кожна сільська територія. На кожній сільській території об'єднуються конкретні природні, соціальні, економічні, виробничо-господарські, екологічні та інші елементи (складові), взаємодія яких залежно від їх відпрацьованості й рівня практичного прояву формує особливості, характер і соціально-економічну результативність її функціонування. За критерієм їх величини вони можуть бути мікро (село), мезо (район) – і макро (регіон, область) сільськогосподарськими утвореннями,

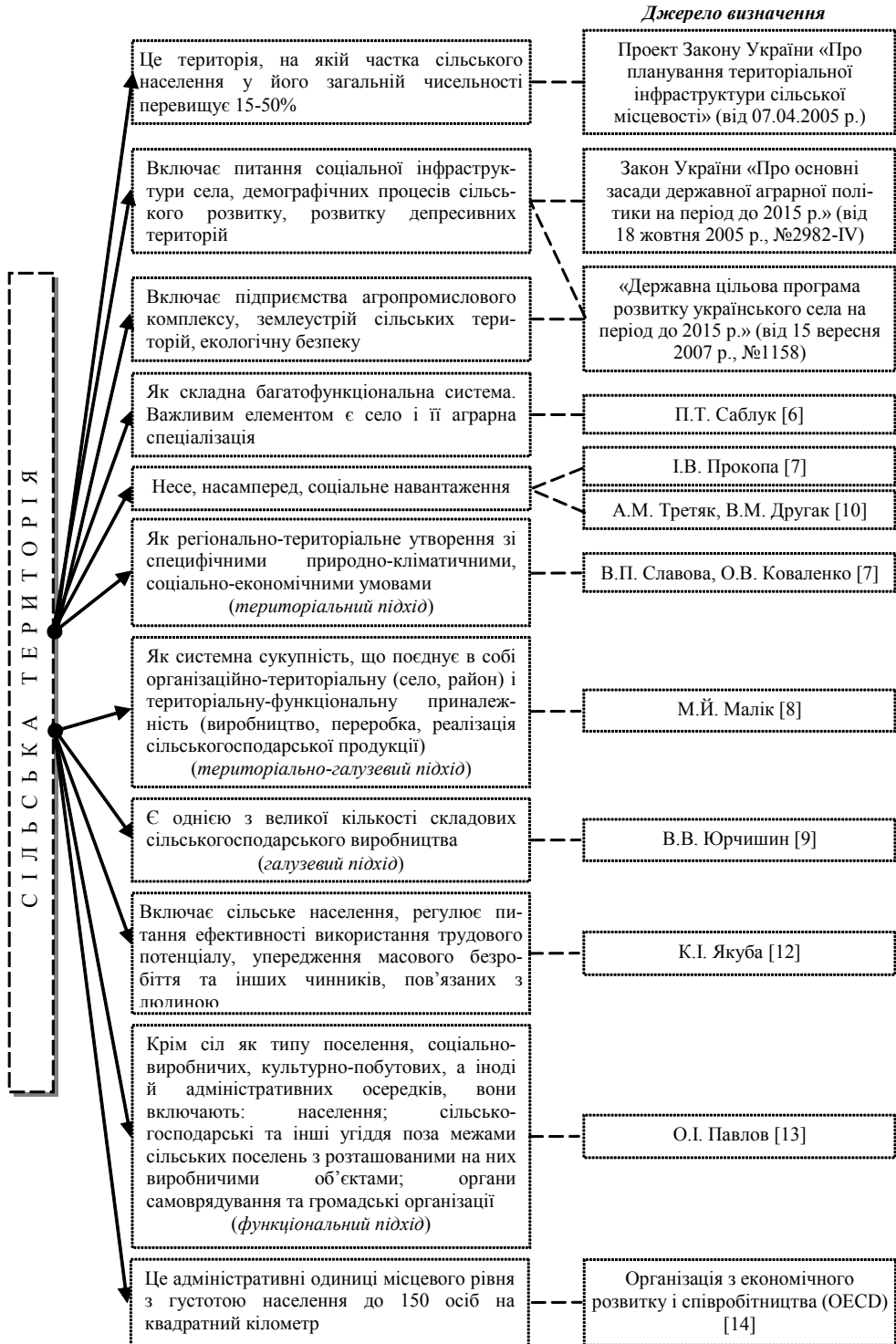

Рис. 1. Підходи до визначення поняття сільських територій

кожне з яких характеризується сукупністю властивих йому структурних, функціональних та інших характеристик [9].

Деякі вчені до питань розвитку сільської території відносять розвиток села у буквальному розумінні, інші – розвиток сільської місцевості. При цьому на чільне місце ставляться соціальні аспекти. А.М. Третяк та В.М. Другак до розвитку сільських територій відносять питання духовного та соціального розвитку, розвитку поселенської мережі, розвитку територіальної та соціальної інфраструктури, розвитку природно-ресурсного потенціалу, розвиток місцевого самоврядування. При цьому питання виробничо-господарського розвитку виносяться за межі поняття розвитку сільських територій [10].

К.І. Якуба дає визначення сільських населених пунктів, розглядаючи їх як адміністративно-територіальні одиниці незалежно від їх розміру (хутір, село, сільська рада, район тощо) з наявним населенням, природно-економічним і соціальним потенціалом та відповідними органами управління соціально-економічним розвитком цих населених пунктів, а територіально-просторове розміщення їх сукупного ресурсного потенціалу можна вважати територіями. Тобто «сільські території», на відміну від понять «місцевість» і «територія», крім просторово-територіальної складової і поняття «село», мають соціально-економічний зміст – природно-ресурсний і людський (демографічний) потенціал. Під час досліджень сільських територій автор дотримується таких пріоритетів як сільське населення, ефективність використання трудового потенціалу, упередження масового безробіття та інших чинників, пов'язаних з людиною [11].

Найбільше уваги у своїх дослідженнях питанню конкретизації поняття сільських територій присвятив О.І. Павлов. Він зазначає, що крім сіл як типу поселення, соціально-виробничих, культурно-побутових, а іноді й адміністративних осередків, сільські території включають: населення; сільськогосподарські та інші угіддя поза межами сільських поселень з розташованими на них виробничими об'єктами; органи самоврядування та громадські організації. Поняття ж «сільська місцевість» доцільно використовувати щодо кожного окремого поселенського симплекса – хутора, села, селища, але не сільських територій як їх сукупності [12].

Узагальнення підходів до визначення поняття сільських територій представлено на рис. 1.

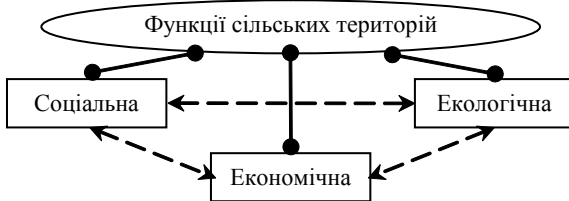

Рис. 2. Функції сільських територій

Основні функції сталого розвитку сільських територій представлені на рис. 2.

Виходячи з вищевикладених трактувань понять села, сільської місцевості, сільського району, сільських територій тощо та на основі власних міркувань автор пропонує

таке співвідношення даних понять (рис. 3).

Як показали дослідження еволюції даного поняття на теренах сучасної, насамперед, аграрної науки, основними підходами до його визначення є територіально-просторовий, галузевий та функціональний. Однак на нашу думку важливим є не так територіально-просторове визначення сільських територій чи їх сільськогосподарська прив'язка як їх функціональне значення. Якщо кінцевою метою розвитку сільського господарства є забезпечення продовольчої безпеки країни, а розвитку села – покращення умов життєдіяльності людей, які проживають на його території, то метою розвитку сільських територій є зростання якості життя людей за рахунок підвищення ефективності функціонування

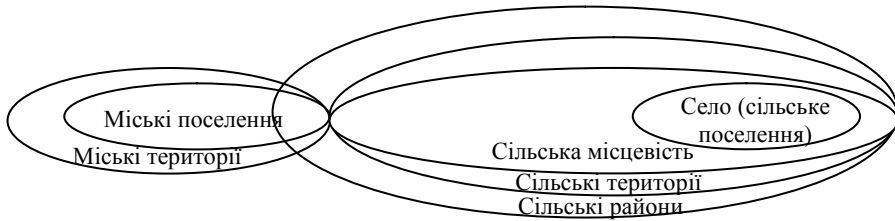

Рис. 3. Співвідношення понять села, сільської місцевості, сільської території та сільського району

агропромислового комплексу та розвитку несільськогосподарських видів діяльності за умов збереження та відновлення природних екосистем. Саме на рівні сільських територій можна вирішити комплекс вищезазначених проблем із збереженням балансу економіка-екологія-соціум. Одночасно збалансованість такої системи є передумовою сталого розвитку, яка пропагується світовим товариством.

Велику увагу розвитку сільських територій (РСТ) приділяє ЄС. У країнах Західної Європи та у США частка сільських жителів складає 20-25% загальної чисельності населення, а частка зайнятих у сільському господарстві – 3-7% загальної кількості працюючих. Політика РСТ у ЄС здійснюється в рамках структурної політики та Спільної Аграрної Політики (САП). Підходи у розвитку сільських територій, що базувалися на територіальному принципі, поступово змінювалися на підходи, які мають в основі територіальну координацію та конвергенцію. Пріоритетами політики розвитку сільських територій ЄС на 2007–2013 рр. стали конкурентоспроможність, середовище та управління земельними ресурсами, багатофункціональне село та якість життя (еволюція САП та елементи реформ, спрямованих на розвиток сільських територій, представлені в табл. 1) [14].

На сьогодні бюджет САП складає 50 млрд. євро, або 0,43% загального ВВП країн ЄС. На початку 1990-х років частка САП у ВВП складала 0,54%. В 2013 р. частка аграрного бюджету в ВВП знизиться до 0,33%. Важливість розвитку сільського господарства і сільських територій для ЄС засвідчує і те, що згідно зі сформованим бюджетом ЄС у 2013 р. бюджет сільського господарства та сільської місцевості займатиме 37% (57,8 млрд. євро) загального бюджету ЄС. Спільний бюджет ЄС фінансує лише дуже обмежені види діяльності: структурні фонди, сільське господарство, розвиток сільської місцевості, безпеку, права громадян і правосуддя, ЄС як глобальний партнер та питання адміністрування [15]. Такий рівень фінансування розвитку сільських територій у спільному бюджеті ЄС свідчить про підвищену увагу європейської спільноти до вирішення цих питань і їх вагому роль у здійсненні економічної політики.

Питання розвитку сільських територій тісно пов'язане з питанням забезпечення продовольчої безпеки, що зазнало деяких коректив після вступу України до СОТ. На початок 2000 р. середньозважений захисний імпорتنний тариф в Україні дорівнював 30%, після вступу до СОТ цей тариф для агропромислового комплексу (АПК) не перевищував 9%, а за великою кількістю була встановлена і 0% ставка. В силу свого величезного природно-ресурсного потенціалу Україна перманентно в стані забезпечити високий рівень продовольчої безпеки і позиціонувати себе як експортоорієнтована сільськогосподарська країна. В умовах зростаючого попиту на продовольство у світі саме АПК стає важливішим, аніж запаси нафти і газу, оскільки ресурси сільського господарства є відновлюваними. Тим паче усталилася тенденція до зростання цін на продукцію

Таблиця 1

Місце сільських територій у САП *

Ро-ки	Назва реформи	Основні акценти	Елементи реформи, що стосуються розвитку сільських територій
1992	Реформа МакШеррі	<ul style="list-style-type: none"> – зниження цінової підтримки; – заохочення органічного виробництва; – допомога у підтримці сільських територій; – підвищення екологічних стандартів. 	<ul style="list-style-type: none"> Фінансова підтримка надавалась за умови: – суттєвого зменшення використання мінеральних добрив та хімікатів або запровадження чи продовження органічного виробництва; – переходу на більш екстенсивні методи виробництва в рослинництві та тваринництві; – необробітку землі протягом тривалого часу через екологічні причини; – або надання землі для суспільного доступу та відпочинку.
1999	План дій 2000	<ul style="list-style-type: none"> – екологічні питання; – багатофункціональна роль європейського фермерства. 	<ul style="list-style-type: none"> – зменшення цінової підтримки зернових культур, яловичини та молочних продуктів; – стабілізація сільськогосподарського бюджету на 2000-2006 рр. на рівні 42,3 млрд. євро; – збереження квоти на молоко до 2008 р.; – збільшення фінансування заходів з розвитку сільських територій та несільськогосподарської діяльності до 4,3 млрд. євро на рік; – прийняття інтегрованої політики розвитку сільських територій, яка базувалась на принципі доповнюваності (політика де централізації).
2003	Реформа Фішлера	<ul style="list-style-type: none"> – захист навколишнього середовища; – безпека харчових продуктів; – умови утримання тварин; – стимулювання розвитку сільської місцевості. 	<ul style="list-style-type: none"> – відокремлення прямих платежів від виробництва; – модуляція, що підвищила можливості підтримки нових цілей САП таких як розвиток сільської місцевості та зменшення різниці рівня життя між селом і містом; – підвищення вимог до умов господарювання; – затвердження аграрного бюджету на 2007-2013 рр., видатки якого змістилися від підтримки виробництва до відокремлених прямих платежів та розвитку сільської місцевості; – підвищення фіскальної дисципліни та зниження цін підтримки.

*За даними: [15].

сільського господарства. Найнагляднішим стало зростання ціни у 2009 р. на цукор, який ввійшов у трійку лідерів за ростом цін серед 36 сировинних товарів, досягнувши свого максимуму з 1990 р. [16].

Сучасний стан державного регулювання розвитку сільських територій і, відповідно, сільського господарства (на сьогодні основного виду діяльності, в якій зайнята переважна частка сільських мешканців) є незадовільним. У світі активне державне втручання і регулювання є важливою складовою забезпечення розвитку сільських територій. Проте, незважаючи на кризу світову і кризу, пов'язану з внутрішніми особливостями ведення сільського господарства, коли всі країни світу посилюють держпідтримку аграрного сектора, на цей рік аграрний сектор позбавлений тваринницької дотації, здешевлення кредитів (задекларований урядом випуск держоблігацій з доходністю до 30%

унеможливило надання банком кредиту сільськогосподарському виробнику нижче цієї вартості), підтримки українського машинобудування на покриття страхових премій. Підтримка в Європі на 1 га сільськогосподарських угідь в десятки разів перевищує нашу. У 2009 р. на Мінагрополітики було передбачено 12018,2 млн. грн. (з них на програми підтримки розвитку підприємств АПК 6830,1 млн. грн.), що 26,2% менше в порівнянні з 2008 роком. При цьому коштами стабілізаційного фонду було недофінансовано АПК практично на 2 млрд. грн. Не можна бути постійно конкурентоспроможними лише за рахунок дешевої робочої сили і нещадної експлуатації землі. Якщо у розвинених країнах світу питома вага витрат на оплату праці, віднесених на собівартість виробництва сільськогосподарської продукції досягає 45-50%, то в Україні у 2009 р. – 21,6% (загалом по всіх галузях 51%).

В той же час у 2009 р. аграрним сектором економіки України основних податків та зборів було сплачено на суму 28,3 млрд. грн. Окремим питанням стоїть проблема невідшкодування експортерам податку на додану вартість, що ставить суми невідшкодованого ПДВ на рівень сплаченого додаткового податку у розмірі 16,67% від вартості експортних контрактів. Це при тому, що за 2009 рік експорт сільськогосподарських товарів забезпечив чверть надходжень валютної виручки до України (питома вага сільгосптоварів у експортному кошику збільшилась з 16% у 2008 р. до 25% у 2009 р.). Отже, у 2009 р. збільшивши виплати до бюджету у 1,4 разу, аграрії отримали у 1,7 разу менше державної підтримки.

Загрозливим для економіки України є і формування сільськогосподарського експорту в основному товарами з низьким ступенем обробки. Дані категорії товарів є чутливими до зовнішніх факторів та є нестабільними за ціновим складником, що робить країну більш вразливою. Зокрема, Україна експортує близько 90% вирощеного рапсу в країни ЄС. Виснажуючи свої ґрунти вирощуванням рапсу, ми забезпечуємо сировиною європейські заводи з його переробки і вирішуємо проблеми європейської енергонезалежності. Держава повинна заохочувати експорт товарів з високим ступенем обробки і створювати вигідні умови для продажу і переробки рапсу на внутрішньому ринку, що сприятиме розширенню внутрішнього ринку біопалива, покриватиме дефіцит у рослинних жирах за рахунок рапсової олії, забезпечуватиме сировиною (шротом) для виробництва комбікормів тощо.

Як уже наголошувалося, проблеми розвитку аграрного сектора економіки, добробуту сільського населення і раціонального використання природних ресурсів можливо вирішити лише за комплексного підходу та за умови виділення такого об'єкта економічної політики держави, як сільські території. Основними акцентами політики розвитку сільських територій повинні стати соціальність їх розвитку, ефективне ведення сільського господарства, яке б забезпечило продовольчу безпеку країни, деаграризація та збереження природного середовища

Список використаних джерел

1. Держкомстат оприлюднив процент падіння ВВП за підсумками 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unian.net>.
2. Витрати і ресурси домогосподарств України за 9 місяців 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.agroua.net/economics/>.
3. Розвиток сільських територій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gisupravlenie.at.ua>.
4. Оцінка стану продовольчої безпеки України у 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gov.ua>.

5. Забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки України на внутрішньому і зовнішньому ринках : [наукова доповідь] / В. М. Трегобчук, Б. Й. Пасхавер, О. М. Бородіна та ін. ; за ред. В. М. Трегобчука, Б. Й. Пасхавера ; Ін-т економіки прогнозування – К., 2007. – 260 с.
6. Саблук П. Т. Розвиток сільських територій – запорука відродження аграрної України / П. Т. Саблук // Вісник аграрної науки. – 2006. – №5. – С. 21-23.
7. Прокопа І. В. Соціальні аспекти розвитку сільських територій / І. В. Прокопа // Економіка АПК. – 2005. – №11. – С. 48-51.
8. Малік М. Й. До питання сталого розвитку сільських територій / М. Й. Малік // Економіка АПК. – 2008. – №5. – С. 51-58.
9. Юрчишин В. В. Сільські території як системоутворюючі фактори розвитку аграрного сектору економіки / В. В. Юрчишин // Економіка АПК. – 2005. – №3. – С. 3-10.
10. Третяк А. М. Розвиток сільських територій як один з пріоритетів економічної політики держави / А. М. Третяк, В. М. Другак // Вісник аграрної науки. – 2007. – №7. – С. 71-74.
11. Якуба К. І. Трудовий потенціал сільських територій / К. І. Якуба // Вісник аграрної науки. – 2007. – №6. – С. 73-75.
12. Павлов О. І. Теоретико-методологічні засади сучасної парадигми управління сільськими територіями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>.
13. Славов В. П. Економіко-енергетична система сталого розвитку сільських територій / В. П. Славов, О. В. Коваленко // Вісник аграрної науки. – 2007. – №9. – С. 68-71.
14. Губені Ю. Розвиток сільських територій: деякі аспекти європейської теорії і практики / Ю. Губені // Економіка України. – 2007. – №4. – С. 62-70.
15. Еволюція Спільної Аграрної Політики ЄС: наслідки для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iercp.org>.
16. Игра в сахар [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.agroua.net>.
17. Статистичний щорічник України за 2008 р. / за ред. О. Г. Осауленко ; Держкомстат України. – К. : Консультант, 2009. – 568 с.

Притула К.М. К вопросу о роли и месте сельских территорий в современной экономической политике страны.

Проанализированы нормативно-правовые документы и современные исследования учёных с целью конкретизации понятия сельских территорий, определения их составляющих и функций. Приведён европейский опыт управления развитием сельских территорий. Раскрыты основные проблемы развития сельских территорий и предложены направления их решения. Сделано ударение на необходимости выделения сельских территорий как важного объекта современной экономической политики.

Ключевые слова: сельские территории, сельское хозяйство, устойчивое развитие.

Prytula Kh.M. The Issue of Role and Place of Rural Territories in Modern State Economic Policy.

Legal documents and modern scientific research are analyzed with the purpose of specification of the concept of rural territories and determination of their elements and functions. European experience of management of rural territories' development is outlined. The basic problems of development of rural territories are exposed and ways of their solution are offered. The necessity to emphasize rural territories as an important object of modern economic policy is stressed.

Key words: rural territories, agriculture, sustainable development.

Надійшло 16.03.2010 р.